

Univerzitet u Beogradu
Filozofski fakultet
Odeljenje za psihologiju

MOTIVACIJA I EMOCIJE

Slobodan Marković

Tematske celine

MOTIVACIJA: Instinkti, Fiziologija, Nenagonska motivacija

EMOCIJE: Neuralne osnove, Fenomenologija, Teorije

SPAVANJE I SAN

NENAGONSKA MOTIVACIJA

INTRINSIČKA, UNUTRAŠNJA MOTIVACIJA

NENAGONSKA MOTIVACIJA

INTRINSIČKA, UNUTRAŠNJA MOTIVACIJA

Teorije ljudske motivacije

1. Kritika koncepta **HOMEOSTAZE**
2. Kritika koncepta **OKIDAJUĆEG STIMULUSA**

NENAGONSKA MOTIVACIJA

Kritika koncepta HOMEOSTAZE

Robert Woodworth (1958): **Potreba za aktivnošću**

Aktivnost, istraživanje bez spoljašnjeg povoda

NENAGONSKA MOTIVACIJA

Kritika koncepta HOMEOSTAZE

Robert Woodworth (1958): **Potreba za aktivnošću**

Aktivnost, istraživanje bez spoljašnjeg povoda

NENAGONSKA MOTIVACIJA

Kritika koncepta HOMEOSTAZE

Intrinsička motivacija: uživanje u samoj aktivnosti

Ekstrinsička motivacija: spoljašnja dobit, „lajk“ na IG

NENAGONSKA MOTIVACIJA

Kritika koncepta HOMEOSTAZE

Ektremni sportovi kao izraz potrebe za uzbuđenjima
Rizična ponašanja

NENAGONSKA MOTIVACIJA

Kritika koncepta HOMEOSTAZE

Ektremni sportovi kao izraz potrebe za uzbuđenjima
Rizična ponašanja

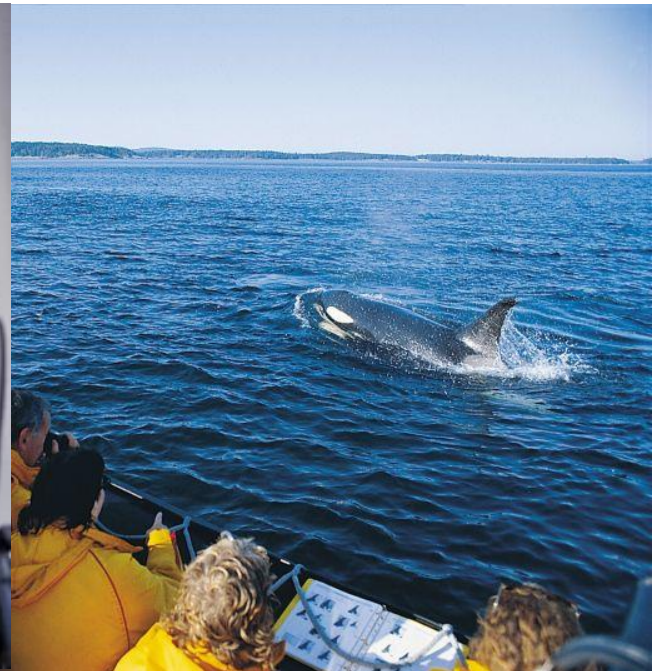
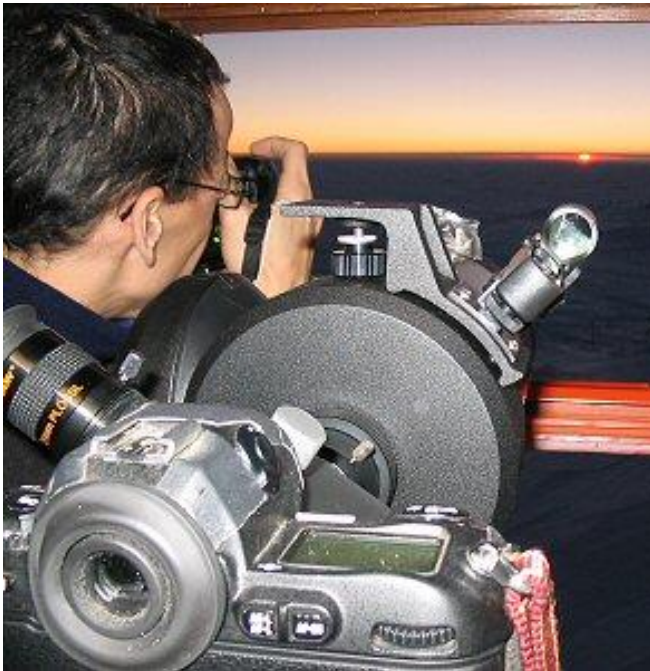

NENAGONSKA MOTIVACIJA

Kritika koncepta HOMEOSTAZE

*Csíkszentmihályi (1992): **Teorija toka (flow)***

Visoka posvećenost: hobi, stvaranje, istraživanje

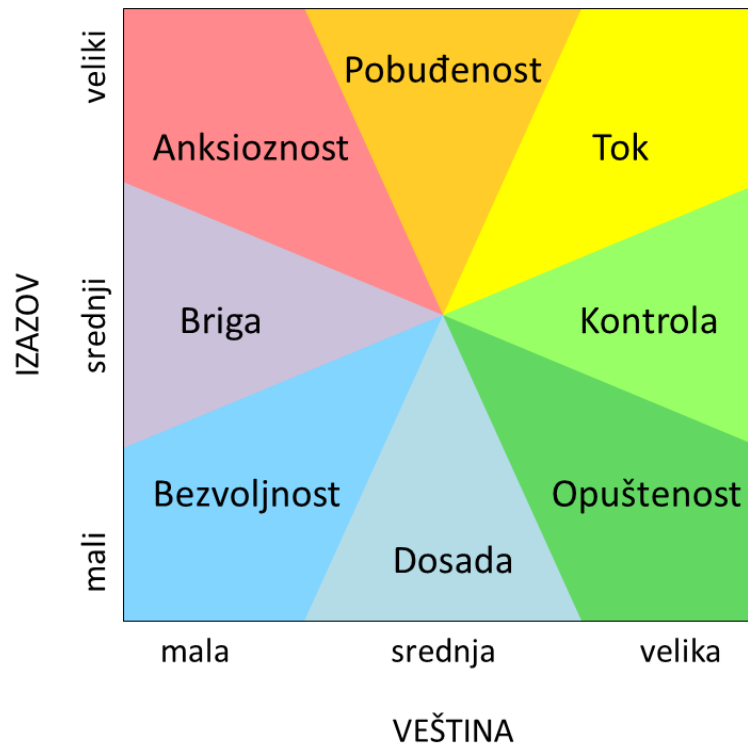

NENAGONSKA MOTIVACIJA

Kritika koncepta HOMEOSTAZE

Csikszentmihályi (1992): **Teorija toka (flow)**

Visoka posvećenost: hobi, stvaranje, istraživanje

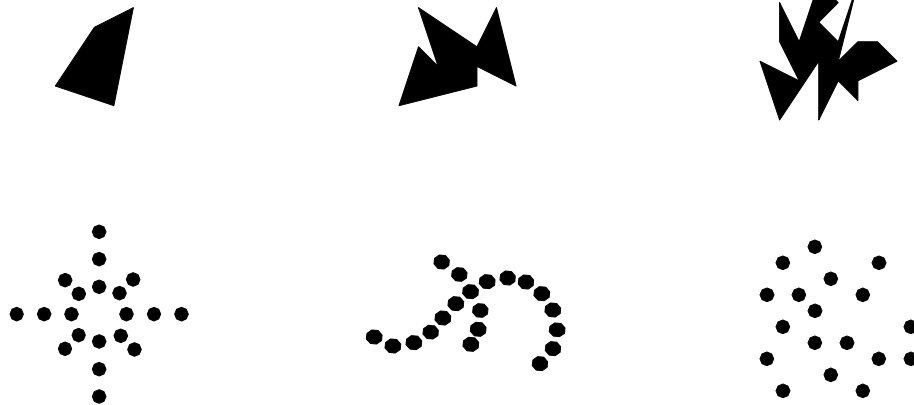
NENAGONSKA MOTIVACIJA

Kritika koncepta HOMEOSTAZE

Daniel Berlyne (1967): **Teorija pobuđenosti**

KOLATIVNE VARIJABLE => POBUĐENOST

Kompleksnost, nepravilnost...

NENAGONSKA MOTIVACIJA

Kritika koncepta HOMEOSTAZE

Daniel Berlyne (1967): **Teorija pobuđenosti**

KOLATIVNE VARIJABLE => **POBUĐENOST**

Neočekivanost, neizvesnost, novina, konflikt

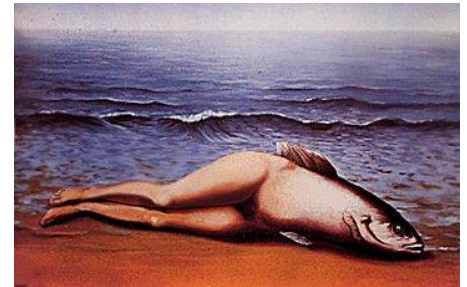
NENAGONSKA MOTIVACIJA

Kritika koncepta HOMEOSTAZE

Daniel Berlyne (1967): **Teorija pobuđenosti**

KOLATIVNE VARIJABLE => POBUĐENOST

Neočekivanost, neizvesnost, novina, konflikt

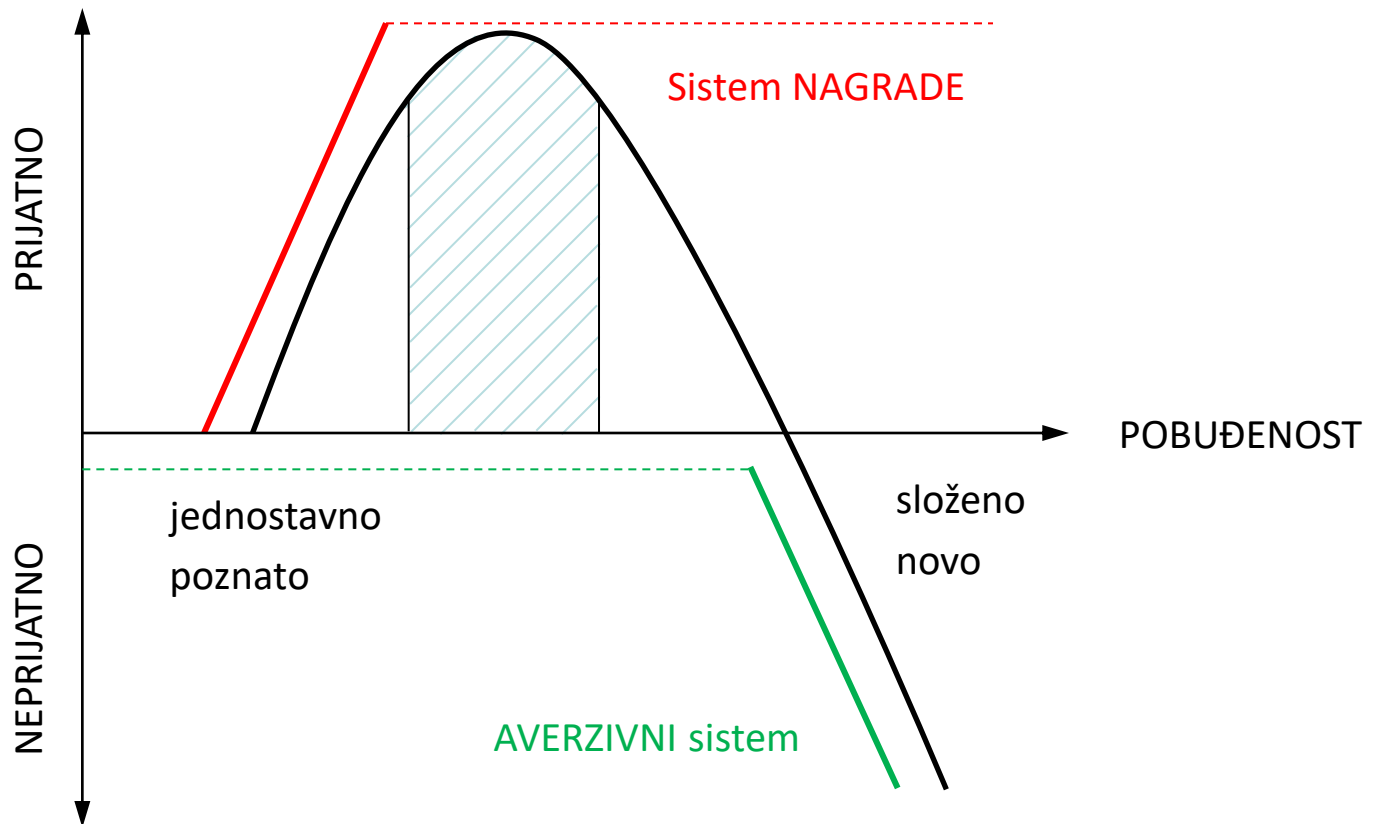
R. Magritte:
Kolektivna invencija

NENAGONSKA MOTIVACIJA

Kritika koncepta HOMEOSTAZE

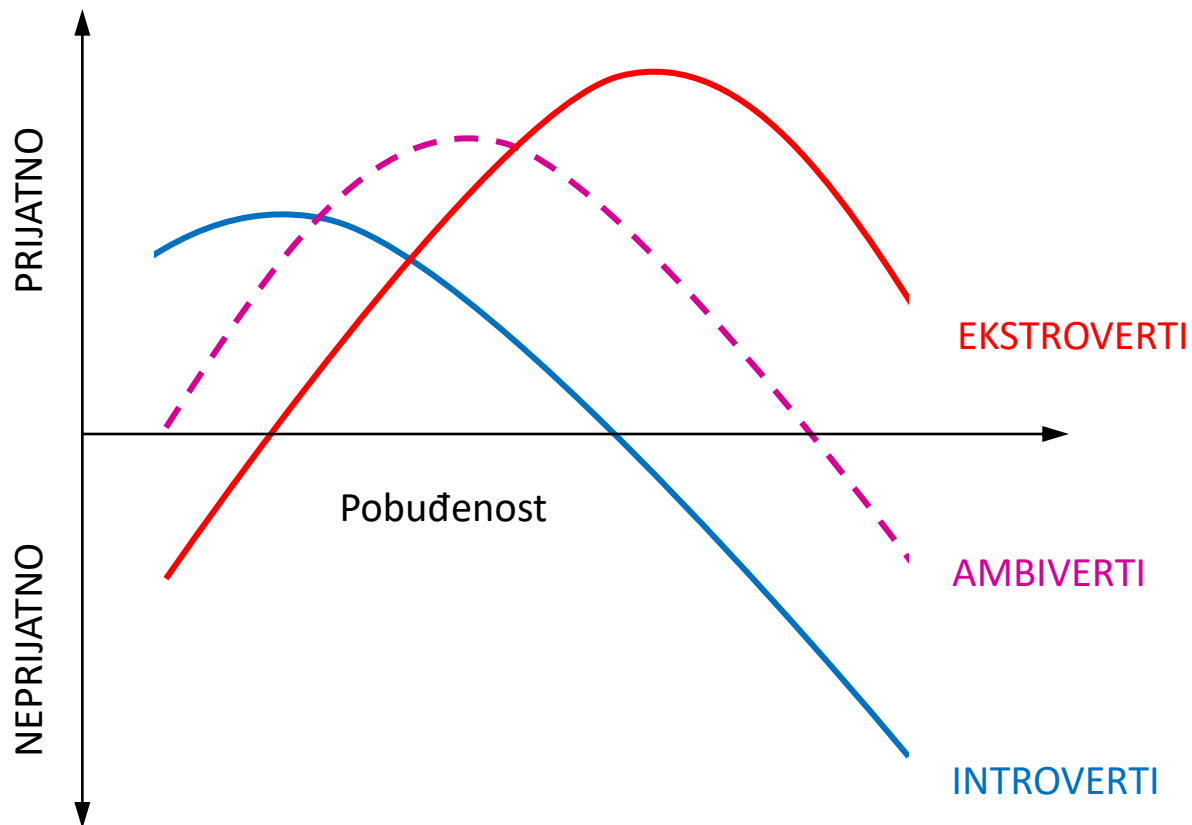
Daniel Berlyne (1967): **Teorija pobuđenosti**

NENAGONSKA MOTIVACIJA

Kritika koncepta HOMEOSTAZE

Individualne razlike u preferenciji pobuđenosti

NENAGONSKA MOTIVACIJA

Kritika koncepta OKIDAJUĆEG STIMULUSA (cilja)

Atkinskon (1964, 1980): **Motiv postignuća**

Konstitucioni faktor: LIČNOST

Ms: Jačina motiva ka uspehu

Ps: Procena verovatnoće uspeha

Is: Jačine podsticaja zbog procenjenog uspeha

Situacioni faktori: SREDINA

Is = 1 - **Ps**

Ts: Tendencija ka postignuću

$$\mathbf{T_s} = \mathbf{M_s} \times \mathbf{P_s} \times \mathbf{I_s}$$

NENAGONSKA MOTIVACIJA

Kritika koncepta OKIDAJUĆEG STIMULUSA (cilja)

Atkinskon (1964, 1980): **Motiv postignuća**

Ms = 1

Ms = 1

Ms = 1

Ms: Jačina motiva ka uspehu

Ps = 1

Ps = 0

Ps = 0,5

Ps: Procena verovatnoće uspeha

Is = 0

Is = 1

Is = 0,5

Is: Jačine podsticaja zbog procenjenog uspeha

$$Is = 1 - Ps$$

Ts = 0

Ts = 0

Ts = 0,25

Ts: Tendencija ka postignuću

$$Ts = Ms \times Ps \times Is$$

NENAGONSKA MOTIVACIJA

Kritika koncepta OKIDAJUĆEG STIMULUSA (cilja)

Atkinskon (1964, 1980): **Motiv postignuća**

Ts je najveće za srednje verovatnoće **Ps**

Veoma teški i veoma laki zadaci nisu podsticajni

NENAGONSKA MOTIVACIJA

Zaključak o optimalnoj motivaciji

Atkinson: Najpodsticajniji su srednje teški zadaci; veoma teški i veoma laki zadaci nisu podsticajni

Berlyne: Preferentan je srednji nivo pobuđenosti; suviše visoka i niska pobuđenost su neprijatne

Jerks-Dodsonov zakon: Najefikasnija je umerena motivacija; visoka motivacija dovodi do treme i inhibicije

NENAGONSKA MOTIVACIJA

1. Kritika koncepta HOMEOSTAZE

Radoznalost, istraživanje, pobuđenost...

2. Kritika koncepta OKIDAJUĆEG STIMULUSA

Okidajuća je procena stimulusa, a ne sam stimulus

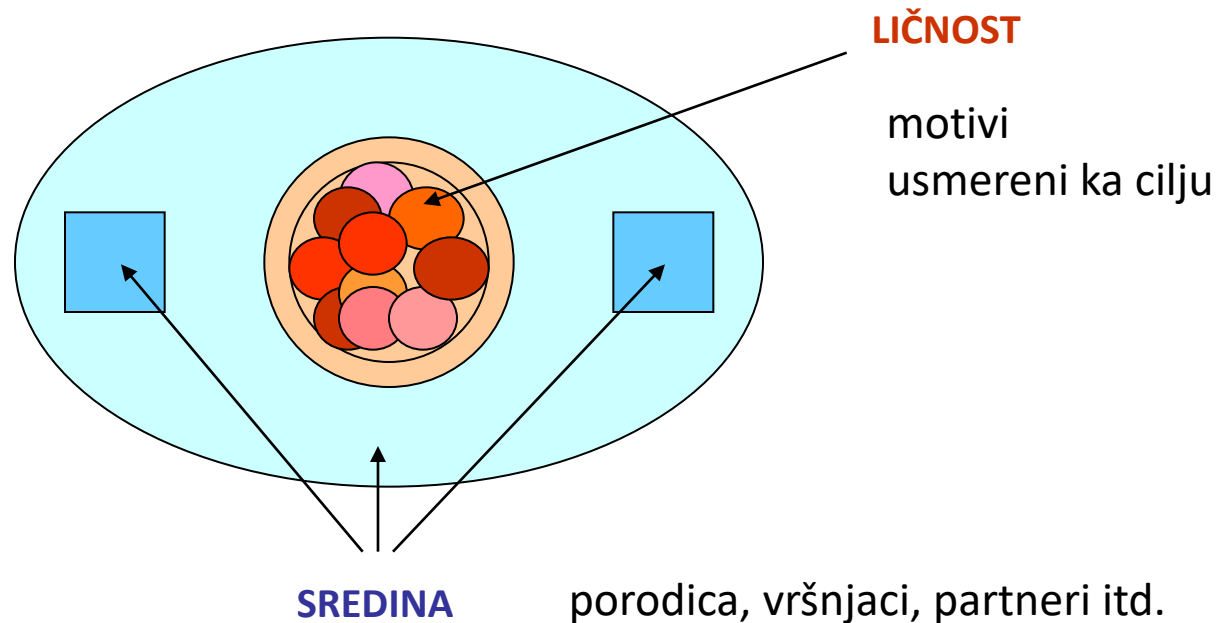
NENAGONSKA MOTIVACIJA

Kritika koncepta OKIDAJUĆEG STIMULUSA (cilja)

Kurt Lewin (1942, 1952): **Teorija polja**

Strukturni aspekt

SEGMENTI (ćelije) unutar ličnosti i sredine

NENAGONSKA MOTIVACIJA

Kritika koncepta OKIDAJUĆEG STIMULUSA (cilja)

Kurt Lewin (1942, 1952): **Teorija polja**

Energetski aspekt

Psihička ENERGIJA koja se distribuira unutar ličnosti

POTREBA: energetska neravnoteža (nagon, želja, namera, motiv)

NAPON između segmenata izazvan potrebom

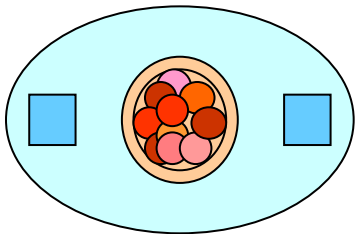
KVAZIPOTREBE: pomerenje napona

Npr. moda, potreba za specifičnim načinom zadovoljenja

Npr. nedovršeni zadaci

Ovsiankina efekat: završavanje nezavršenih zadataka

Zeigarnik efekat: nezavršeni zadaci se bolje pamte

NENAGONSKA MOTIVACIJA

Kritika koncepta OKIDAJUĆEG STIMULUSA (cilja)

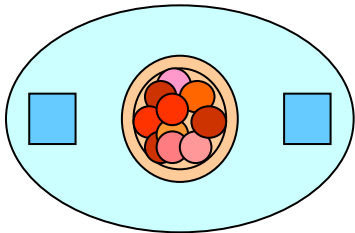
Kurt Lewin (1942, 1952): **Teorija polja**

Dinamički aspekt

KOMUNIKACIJA energije između segmenta ličnosti

Unutrašnja blokada i gomilanje energije: nema realizacije

Senzomotorni segment: put ka zadovoljenju potrebe

KRETANJE: akcija u sredini i ostvarenje cilja

Zadovoljenje potrebe: homeostaza, redukcija napona

Prepreka u sredini, frustracija: ostaje napon

NENAGONSKA MOTIVACIJA

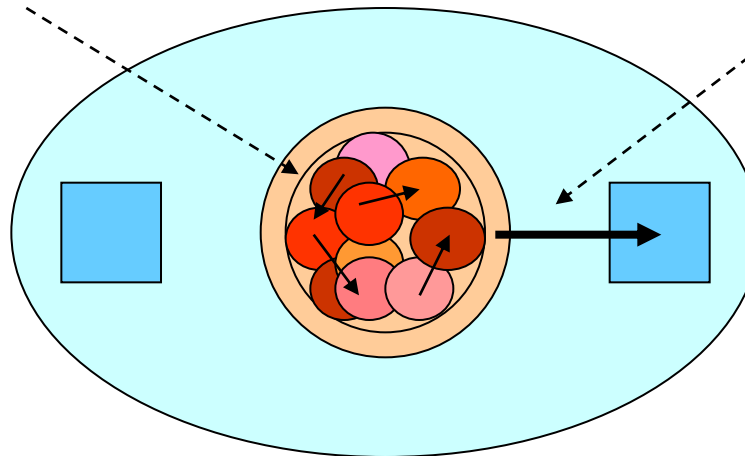
Kritika koncepta OKIDAJUĆEG STIMULUSA (cilja)

Kurt Lewin (1942, 1952): **Teorija polja**

Dinamički aspekt

KOMUNIKACIJA

KRETANJE

NENAGONSKA MOTIVACIJA

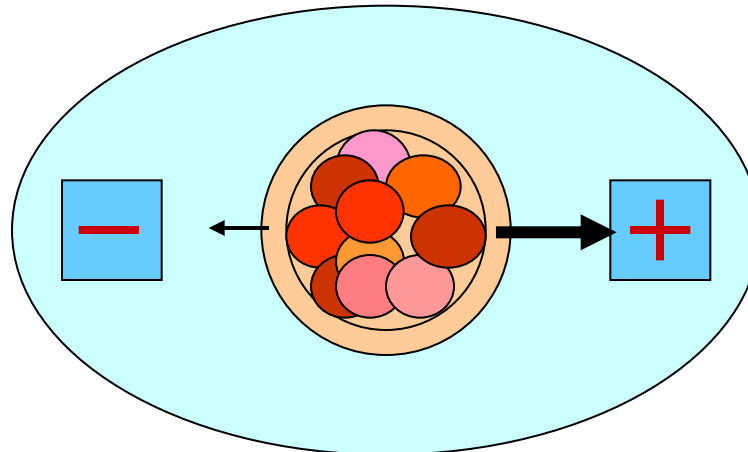
Kritika koncepta OKIDAJUĆEG STIMULUSA (cilja)

Kurt Lewin (1942, 1952): **Teorija polja**

Dinamički aspekt

SILA: pokretač koji ima smer, ciljnu tačku i intenzitet

VALENCA: privlačnost (+) ili odbojnost (–) dela polja

NENAGONSKA MOTIVACIJA

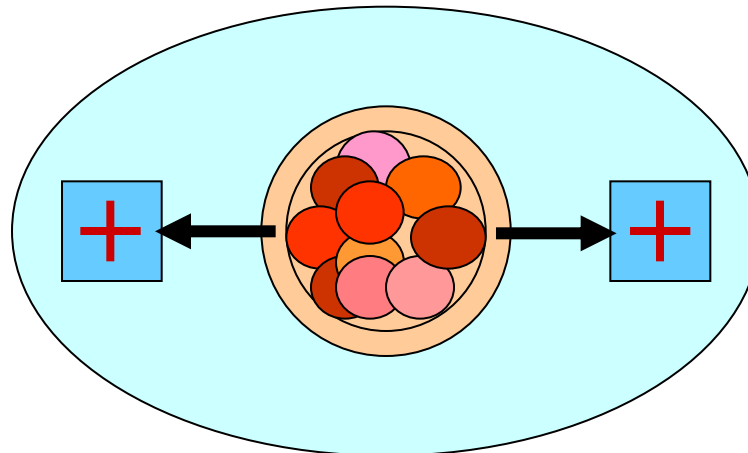
Kritika koncepta OKIDAJUĆEG STIMULUSA (cilja)

Kurt Lewin (1942, 1952): **Teorija polja**

Dinamički aspekt

KONFLIKTI MOTIVA

Dvostruko privlačenje

NENAGONSKA MOTIVACIJA

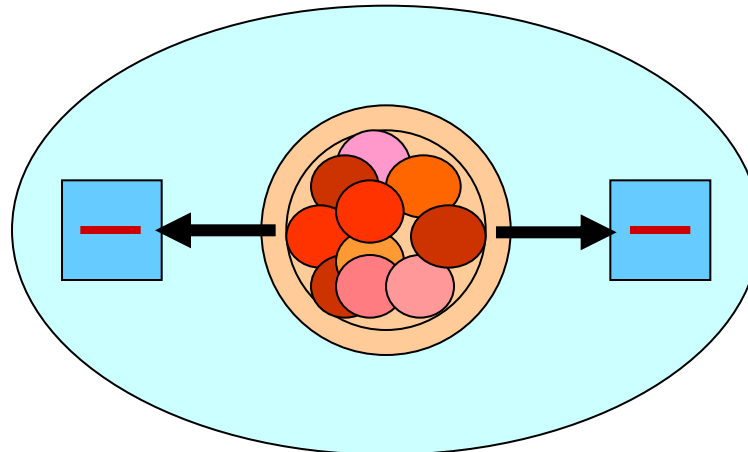
Kritika koncepta OKIDAJUĆEG STIMULUSA (cilja)

Kurt Lewin (1942, 1952): **Teorija polja**

Dinamički aspekt

KONFLIKTI MOTIVA

Dvostruko odbijanje

NENAGONSKA MOTIVACIJA

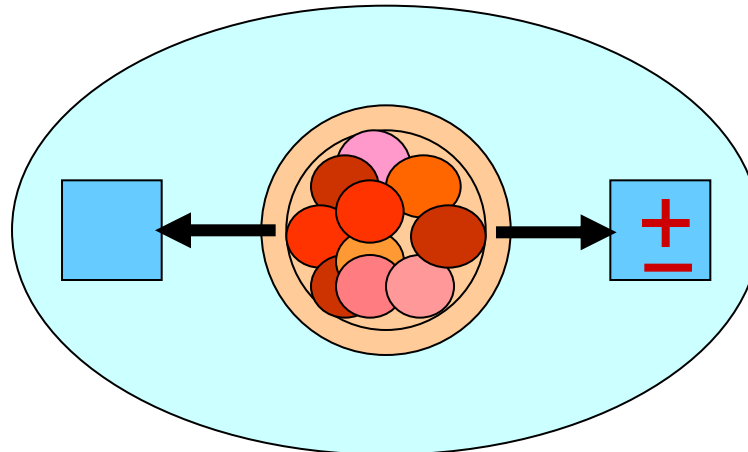
Kritika koncepta OKIDAJUĆEG STIMULUSA (cilja)

Kurt Lewin (1942, 1952): **Teorija polja**

Dinamički aspekt

KONFLIKTI MOTIVA

Ambivalencija

NENAGONSKA MOTIVACIJA

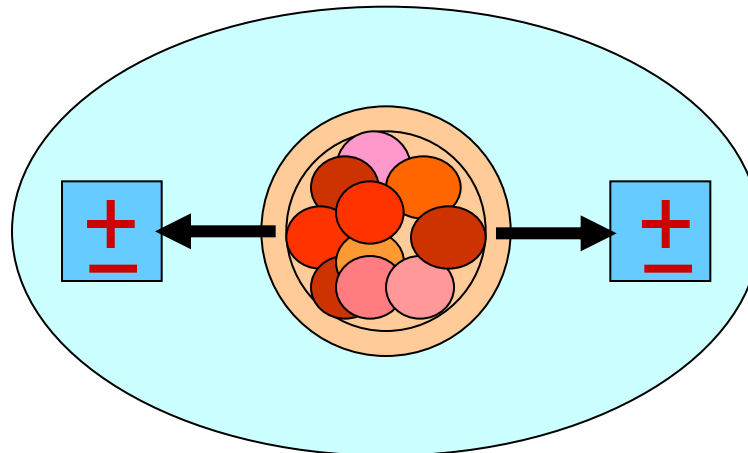
Kritika koncepta OKIDAJUĆEG STIMULUSA (cilja)

Kurt Lewin (1942, 1952): **Teorija polja**

Dinamički aspekt

KONFLIKTI MOTIVA

Dvostruka ambivalencija

NENAGONSKA MOTIVACIJA

Kritika koncepta OKIDAJUĆEG STIMULUSA (cilja)

Kurt Lewin (1942, 1952): **Teorija polja**

Dinamički aspekt

KONFLIKTI MOTIVA

	+	-
BAZEN	←	→
ISPIT	←	→
PUT	←	→
RAZVOD	←	→
ČOKOLADA	←	→

NENAGONSKA MOTIVACIJA

Kritika oba koncepta - HOMEOSTAZE i OKIDAJUĆEG STIMULUSA

Gordon Allport (1937): **Funkcionalna autonomija motiva**

Instrument zadovoljenja potrebe postaje motiv za sebe

Npr. novac kao cilj za sebe

Npr. savršenstvo u poslu kao krajnji cilj

Npr. razvoj niza interesovanja koja nemaju upotrebnu svrhu

NENAGONSKA MOTIVACIJA

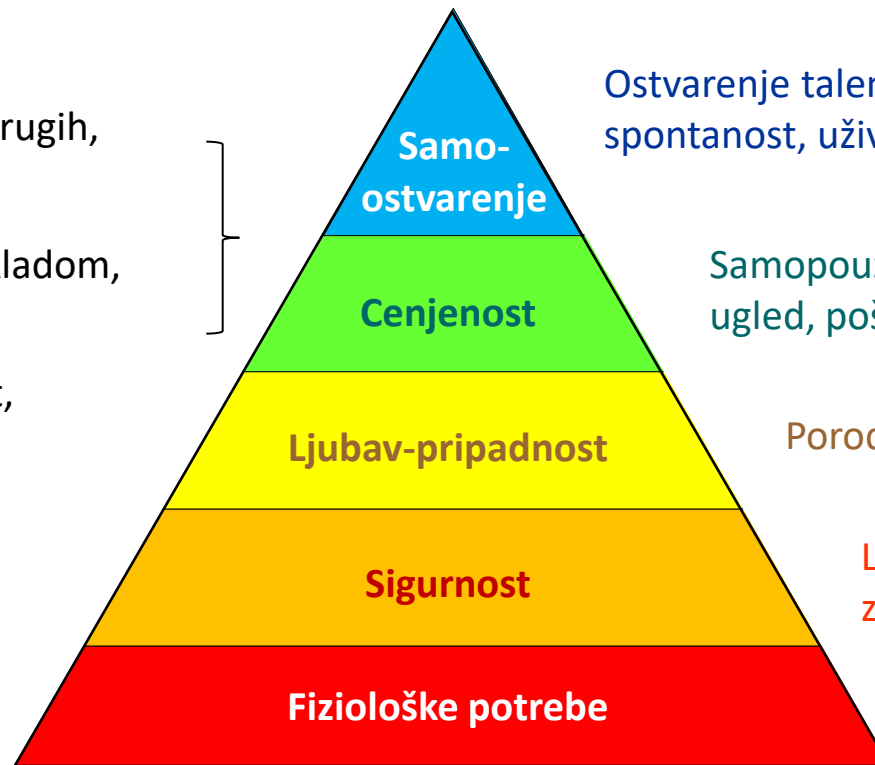
Kritika oba koncepta - HOMEOSTAZE i OKIDAJUĆEG STIMULUSA

Abraham Maslow (1943): **Hijerarhija motiva**

Moralni nivo: poštovanje drugih, odsustvo predrasuda...

Estetski nivo: potreba za skladom, lepotom i redom

Kognitivni nivo: radozlalost, intelektualna stimulacija, istraživanje...

Ostvarenje talenata, postizanje sreće, spontanost, uživanje u ispunjenosti...

Samopouzdanje, postignuće, ugled, poštovanje...

Porodica, prijatelji, partneri...

Lična, poslovna, imovinska, zdravstvena...

Glad, žeđ, seks...

NENAGONSKA MOTIVACIJA

Kritika oba koncepta - HOMEOSTAZE i OKIDAJUĆEG STIMULUSA

Abraham Maslow (1943): **Hijerarhija motiva**

